

U POVODU SVJETSKE GODINE STANOVNIŠTVA 1974.

Nikola Popović

Stalno i sve brže povećanje brojnosti stanovništva svijeta predstavlja jedan od temeljnih problema današnjice. Glavna osobina suvremena čovječanstva jest ekspanzionalan rast, pa čak superekspanzionalan. Jer, uz povećavano ljudstvo povećava se i stopa njegova rasta.

Osobine ekspanzionalnog rasta stanovništva svijeta od polovine 17. stoljeća do danas i predviđeno kretanje do kraja 20. stoljeća, vidi se iz ove tablice:

Godina	Stanovništvo svijeta			
	Milijuni	Pokazatelj kretanja 1650 = 100	Prosječno godišnje povećanje	
			Razdoblje	Stopa (‰)
1650	507	100	—	—
1750	711	140	1650—1750	0,34
1800	912	180	1750—1800	0,50
1850	1 131	223	1800—1850	0,43
1900	1 590	314	185—1900	0,68
1920	1 812	354	1900—1920	0,65
1930	2 015	397	1920—1930	1,07
1940	2 249	444	1930—1940	1,11
1950	2 509	495	1940—1950	1,10
1960	2 998	591	1950—1960	1,82
1980	4 330	854	1960—1980	2,27
2000	6 130	1 209	1980—2000	2,07

Prema tome, čovječanstvo se u protekla tri stoljeća (1650—1960) učetverostručilo. A prema prihvaćenim procjenama — uz uvjet da se ne smanji bitnije stopa rasta kakva je bila u sedmom desetljeću 20. stoljeća — današnje će 3. milijardi ljudi biti malne udvostručene do početka 21. stoljeća.

»Glijva« rasta čovječanstva jeste, dakle, sve izrazitija i poprima gotovo zastrašujuće dimenzije. Dok je prema nekim općenito prihvaćenim rekonstrukcijama predposvijesnom čovjeku trebalo milijun godina da bi udvostručio svoj ionako mali broj (od približno 2,5 milijuna godina prije n. e. na oko 5 milijuna u 6. tisućljeću prije n. e.), civilizaciji starog i srednjeg vijeka trebalo je samo tisuću godina (od 250 milijuna početkom n. e. na oko 500 milijuna polovinom 17. stoljeća). Novovjekovnom čovjeku i društvu razdoblje udvostručenja skraćivalo se od 200 godina (500 milijuna 1650. na malo više od milijardu 1850. g.), na 80 godina (od 1 130 milijuna 1850. na malo više od 2 milijarde 1930. g.) i danas na samo 35 godina (od 2,015 milijardi 1930. na blizu 4 milijarde 1975. g.).

Kod svega toga zabrinjava to što u posljednjih petnaestak godina stanovništvo svijeta prirašćuje prosječnom godišnjem stopom od 22 na tisuću. A uz takvu stopu masa se udvostručuje u 32 godine! To je doista jedna od temeljnih tegoba suvremena čovječanstva, oso-

bito ako se ima na pameti da danas otpada otprilike 40% stanovništva svijeta na mlađe od 15 godina i da je njih oko 80% u zemljama u razvoju, gdje priraštaj ne pokazuje tendenciju smanjivanja. Prema tome, ne učini li se ujedinjenim naporima ništa na smanjivanju stope priraštaja, zaključiti je da nam najveći populacijski »boom« u povijesti tek predstoji!

Spomenutu teškoću povećava i diferencijalna stopa prirasta stanovništva razvijenog dijela svijeta i onog u razvoju. Tim više što stanovništvo zemalja u razvoju čini malne tri četvrtine čovječanstva i što prirašćuje znatno većom stopom od stanovništva razvijenih zemalja. To se vidi podrobnije iz ove tablice:

Godina	Stanovništvo		Pokazatelj kretanja		Stopa rasta prosječno godišnje u %		
	Razvijene zemlje	Zemlje u razvoju	Razvijene zemlje	Zemlje u razvoju	Razdoblje	Razvijene	Nerazvijene
	Milijuni		1650—100				
1850	106	401	100	100	—	—	—
1750	147	561	139	141	1650—1750	0,33	0,41
1800	200	712	189	178	1750—1800	0,62	0,59
1850	302	829	285	207	1800—1850	0,83	0,33
1900	511	1 079	482	269	1850—1900	1,05	0,53
1920	613	1 198	578	299	1900—1920	0,92	0,52
1930	671	1 344	633	335	1920—1930	0,91	1,11
1940	730	1 519	689	379	1930—1940	0,85	1,28
1950	756	1 753	713	437	1940—1950	1,35	1,44
1960	976	2 022	921	504	1950—1960	1,26	2,07
1980	1 193	3 137	1 125	782	1960—1980	1,11	2,75
2000	1 441	4 689	1 359	1 169	1980—2000	1,04	2,47

Od početka klasične industrijske revolucije do kraja drugog desetljeća 20. stoljeća, razvijene su zemlje imale znatno veću stopu priraštaja od zemalja u razvoju. Nakon dvadesetih godina našeg stoljeća stopa priraštaja stanovništva nedovoljno razvijenih naglo raste pa u uvjetima današnjice poprima gotovo eksplozivne osobine. Zbog velikog udjela stanovništva zemalja u razvoju u ukupnom stanovništvu svijeta (otprilike 70%) upravo te zemlje daju glavno obilježje demografskoj dinamici i populacijskoj problematici čovječanstva. A čovječanstvo je, unatoč razlikama, nejednakosti i proturječjima, jedino jedino i nedjeljivo. Stoga valja prionuti svim mogućim sredstvima otklanjanju tih teškoća. Populacijske teškoće odražuju se i u ekološkoj krizi kao kompleksu tehnološke, ljudske i općedruštvene naravi u ovom posvemašnjem revolucionarnom trenutku čovječanstva.

Kada je riječ o »eksploziji stanovništva« onda valja imati na umu da ona u širem smislu obuhvaća lančane posljedice vrlo visoke stope priraštaja. Jer, vrlo visoki prirodni priraštaj znači nakon određenog vremena pojačan pritisak odgovarajućih generacija na fondove društva koje nije u mogućnosti udovoljiti pa to dovodi do pojačanog viška radne snage, nezaposlenosti i uvjetne prenapučenosti. Zbog toga te i slične procese valja predvidjeti i na vrijeme poduzeti ublažavajuće mjere protiv oštrice kojom prijeti demografska eksplozija.

Spomenuti su samo neki od razloga zbog kojih Ujedinjeni narodi poduzimlju povremeno akcije za usmjeravanje priraštaja čovječanstva. Te su akcije očitovale u održavanju svjetskih konferencija o stanovništvu (Rim, 1954, Beograd 1965), u osnivanju posebnih ustanova za proučavanje stanovništva, bilo u krilu OUN ili izvan nje ali s tijesnu suradnju.

Takve ustanove ili organizacije su Demografski odjel OUN, Međunarodna unija za znanstveno proučavanje stanovništva, Međunarodni odbor za koordinaciju nacionalnih de-

mografskih istraživanja (CIGRED) i drugi. Dok Demografski odjel OUN djeluje preko vlada, Međunarodna unija i CIGRED djeluju preko znanstvenih institucija nastojeći potaknuti ona populacijska istraživanja koja su od prioriteta i za dobrobit svjetske zajednice. U tu je akciju uključena i Komisija za stanovništvo Međunarodne geografske unije.

Godina 1974. proglašena je godinom stanovništva i u njoj će biti održana svjetska konferencija o stanovništvu (Bukurešt, kolovoza 1974) na razini vlada. Konferenciji su prethodile mnoge znanstvene manifestacije i radni sastanci od kojih posebno valja istaći ponajprije Opću konferenciju Međunarodne unije za znanstveno proučavanje stanovništva (Liège, rujna 1973) te četiri tematska sastanka na razini eksperata: Stanovništvo i ekonomski razvoj (Kairo, lipanj 1973), Stanovništvo i obitelj (Havaji, kolovoz 1973), Stanovništvo i okoliš (Stockholm, listopad 1973) i Stanovništvo i prava čovjeka (Haag, siječanj 1974). Rezultati tih skupova poslužiti će vladama za zauzimanje stavova na predstojećoj konferenciji u Bukureštu (Socijalnoekonomski savjet OUN prihvatio je ponudu rumunjske vlade da bude domaćin konferencije). Uz to su održana i brojna nacionalna savjetovanja kao priprema za zauzimanje stavova na konferenciji. Takvo je savjetovanje održano i u nas (Beograd, rujna 1973) a nakon toga je Savezno izvršno vijeće formiralo odbor na čelu s potpredsjednikom SIV-a drom Antonom Vratušom.

Ciljevi svih akcija što su utvrđeni odlukama Generalne skupštine UN i Ekonomsko-socijalnog vijeća za Svjetsku godinu stanovništva 1974. i za III svjetsku konferenciju o stanovništvu mogli bi se svesti na ovo: 1. da se poboljša znanje o stanovništvu i o njegovim sponama s ekonomskim i društvenim razvojem uz pomoć pojačanih znanstvenih istraživanja; 2. da se razvije razumijevanje i svijest o problemima stanovništva i o reprodukciji u svakoj zemlji (fertilitet, moralitet, željeni rast i veličina obitelji, populacijska politika i sl.); 3. da se poboljša — ondje gdje je nema — uvede nastava o stanovništvu, njegovom priraštaju i planiranju, 4. da se među vladama podupire donošenje politike stanovništva na načelu uspostavljanja razumnih odnosa između stanovništva i općeg razvoja i 5. da se unaprijedi međunarodna suradnja u tim stvarima. U svemu tome valjalo bi težiti donošenju bar u načelu jedinstvene svjetske politike stanovništva, ali s nužnim prostorno diferencijalnim akcijama što ih nameću posebnosti vremena i prostora.

U cilju što veće popularizacije Svjetske godine stanovništva 1974. i III konferencije o stanovništvu specijalne su agencije UN tiskale bilten, čuveni filmski režiser Roberto Rossellini prihvatio se snimanja filma o problemima stanovništva svijeta, poznati pjesnik Dom Moraes napisat će jedno djelo o tegobama i nadama čovječanstva, a svjetska skupština mladih uz pomoć fonda UN za stanovništvo će sakupiti mišljenja svojih članova iz 65 zemalja i o njima obavijestiti vladine delegate na Konferenciji u Bukureštu.

Svjetska godina stanovništva nije zamišljena kao kratkotrajna akcija čiji bi vrhunac bila Konferencija u Bukureštu, već kao početak jedne etape s postojanim djelovanjem i istraživanjem te složene problematike i boljke čovječanstva. Ona teži iznalaženju razumna odnosa između stanovništva i prirodnih dobara i učvršćivanju njihove racionalne korelacije i u skladu s općim tehnološkim napretkom i degradacijom ljudskog okoliša. Sve to na opću dobrobit čovječanstva. Jer, svijet je — univerzalno promatrano — jedan i nedjeljiv. U ovom trenutku za svijet nije nijedan problem tako važan kao što je odnos stanovništva, razvoja i zaštite okoliša. Teži se jednom svijetu za sve. Svijetu oslobođenom od laganaca neznanja, siromaštva, društvene, gospodarske i političke nejednakosti. Ali — kako je rekao generalni sekretar Svjetske konferencije o stanovništvu 1974. — posao je težak. Cesta je duga. No, suradnjom svih i izbjegavajući nekorisne konfrontacije, čovječanstvo — koje je otklonilo i u prošlosti mnoge nedaće — će uspjeti postići novu i humaniju ravnotežu između života i smrti.

OPĆA KONFERENCIJA MEĐUNARODNE UNIJE ZA ZNANSTVENO PROUČAVANJE
STANOVNIŠTVA, LIÈGE, 21. VIII—1. IX 1973.

Ova je bila najznačajnija manifestacija Unije od njezina osnutka. Sudjelovalo je 616 stručnjaka iz mnogih zemalja svijeta (Zapadna Evropa 266, ostale razvijene kapitalističke zemlje 180, SSSR i evropske socijalističke zemlje 52, zemlje u razvoju 158 i ostali 10).

Organizacija je bila na vrlo visokoj razini, a rasprave raznovrsne i izuzetno vrijedne. Održano je 3 plenarne sjednice, 29 prema problematici i 6 informativnih. Istovremeno je održana jedna sjednica o svjetskoj anketi fekonditeta stanovništva. Tom je prigodom održana i skupština Unije. U predvorju Kongresne palače, gdje se odvijao rad konferencije, bile su organizirane i 3 posebne izložbe iz problematike stanovništva (karte stanovništva, knjige i časopisi o stanovništvu i stanovništvo Liègea u proteklih 5 stoljeća). Usput su se održavale i sjednice CICRED-a (Međunarodni komitet za koordinaciju nacionalnih istraživanja stanovništva) i Komisije za historijsku demografiju.

U plenarnim sjednicama raspravljalo se: 1. o stanovništvu i zaposlenosti, 2. demografskoj tranziciji i 3. mjestu demografije u razvoju društvenih znanosti. Na drugoj sjednici zapažena je misao »da industrijsko društvo između 1940. i 1960. karakterizira porast stope nataliteta kakav teorija demografske tranzicije nije bila predviđjela«. Znači li to da je ostvarenje teorijskih postavki o razvoju stanovništva u pitanju? Mišljenja nisu jednodušna.

U redovitim (sekcijskim) sjednicama raspravljano je o ovim pitanjima: 1. Redoviti izvori demografske statistike, 2. Problemi i metode historijske demografije, 3. Nastava iz demografije, 4. Činioci koji utječu na nupcijalitet, 5. Razvoj problematike fekonditeta u zemljama u razvoju, 6. Demografija, nacionalni dohodak i stvaranje kapitala, 7. Demografska politika u vezi s unutrašnjim migracijama i urbanizacijom, 8. Metode mjerenja mortaliteta, 9. Posebne ankete i uzorci u demografiji, 10. Populacija, prehrana i poljoprivreda, 11. Komponente urbanog rasta i njihov utjecaj na tržište radne snage, 12. Stanovništvo i raspodjela zaliha, 13. Problem demografskih podataka u proučavanju urbanizacije, 14. Demografska politika u vezi s vanjskim migracijama, 15. Demografska politika i fekonditet, 16. Odnos historijske demografije, društvenih znanosti i povijesti, 17. Izobrazba i uloga demografa, 18. Demografske posljedice nupcijaliteta (metode analize), 19. Kriza velikih gradova, 20. Intrauterinski, dojenčadski i mladenački mortalitet, 21. Upotreba demografskih podataka u organiziranju programa planiranja obitelji, 22. Stanovništvo i radna snaga, 23. Problem mjerenja razine i tendencija fekonditeta u zemljama s nepotpunim demografskim podacima, 24. Prilagodba migranata urbanom životu, 25. Uzroci smrti, 26. Utjecaj pobačaja (metode opažanja i posljedice na fekonditet), 27. Dugoročni ciljevi u porastu stanovništva i 28. Program djelovanja na smanjivanju mortaliteta.

U informativnim sjednicama raspravljalo se o ovim temama: 1. Populacijska genetika, 2. Razvoj demografske statistike, društvene (socijalne) statistike i zaštita privatnog života, 3. Tehnika obradbe podataka iz općeg popisa stanovništva, 4. Matematička demografija, 5. Demografski aspekti socijalnih nejednakosti i 6. Prirodni fekonditet.

Dodatne sjednice pretresale su ova pitanja: 1. Svjetska anketa o fekonditetu, te 2. Organizacijska i druga pitanja iz rada Unije. Izabrana su i nova tijela Unije za razdoblje 1973—1977.

Materijali konferencije u Liègeu otisnuti su i složeni u tri sveske s ukupno 95 saopćenja iznijetih na 33 sjednice (1380 stranica s mnoštvom ilustracija). Od organizatora naručeni referati bili su dostavljeni prijavljenim sudionicima dva mjeseca prije početka konferencije.

Glavni zadaci konferencije bili su, kako se iz navedenog može razabrati, opći i posebni problemi stanovništva svijeta, njegovih razvijenih i slabije razvijenih dijelova te prema građe za predstojeći Svjetski kongres o stanovništvu 1974. što će biti održan u Bukureštu (kolovoza spomenute godine) na razini vlada u organizaciji Ekonomsko-socijalnog vijeća Ujedinjenih naroda. Koliko se toj problematici prijaže danas značenje, vidi se i iz toga što je 1974. g. proglašena Svjetskom godinom stanovništva. I to ne kao kampanjski zahvat, već kao početak jedne dugotrajnije i stalnije brige o potrebi izučavanja i usmjeravanja daljnega kretanja populacije Zemlje.

M. Friganović

Nastava geografije
na geografskom odjelu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Zimski i ljetni semestar šk. god. 1973/74.

Red. prof. ROGLIĆ dr JOSIP

Osnove kartografije	2 s.
Fizička geografija III Reljef	2 s.
Geografske grafičke metode	2 s.
Regionalna geografija IV (Vel. Britanija)	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Red. prof. CRKVENČIĆ dr IVAN

Ekonomska geografija	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Red. prof. ROGIĆ dr VELJKO

Historijska geografija Jugoslavije	1 s.
Regionalna geografija Jugoslavije I	2 s.
Regionalna geografija Jugoslavije II	2 s.
Principi regionalizacije	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Red. prof. FRIGANOVIĆ dr MLADEN

Socijalna geografija I (Stanovništvo)	2 s.
Regionalna geografija III (JI Azija)	3 s.
Vježbe iz regionalne geografije III	1 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Izv. prof. RIDANOVIĆ dr JOSIP

Fizička geografija II (Vode)	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Izv. prof. ŠEGOTA dr TOMISLAV

Fizička geografija I (Klima)	2 s.
Vježbe iz Fiz. geografija I (Klima)	1 s.
Regionalna geografija IV (Južna Evropa)	1 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Izv. prof. BAUČIĆ dr IVO

Regionalna geografija II (SSSR)	1 s.
Metode Soc.-geografskih istraživanja	2 s.
Geografske osnove turizma	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Asistent SIĆ mr MIROSLAV

Regionalna geografija IV (Srednja Evropa)	1 s.
Vježbe iz Reg. geogr. IV	1 s.
Vježbe iz Geografije Jugoslavije II	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Asistent PEPEONIĆ mr ZLATKO

Regionalna geografija III (Bliski istok)	1 s.
Vježbe iz Regionalne geografije III (Bl. istok)	1 s.
Vježbe iz Geografije Jugoslavije I	1 s.

Vježbe iz Soc. geografije I (Stanovništvo)	1 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Asistent VRESK mr MILAN	
Socijalna geografija II (Naselja)	2 s.
Vježbe iz Socijalne geografije II (Naselja)	1 s.
Vježbe iz Ekonomske geografije	1 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Asistent BIRG VLADIMIR	
Vježbe iz Fizičke geografije III (Reljef)	2 s.
Vježbe Geografski proseminar	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Viši stručni suradnik NOVOSEL mr PETRICA	
Vježbe iz Osnova kartografije	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Asistent PAVLAKOVIĆ-KOČI VERA	
Praktikum iz Metoda soc.-geografskih istraživanja	2 s.
Vježbe iz Osnova statistike	2 s.
Vježbe iz Regionalne geografije III	1 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Honorarni suradnik POČAKAL MILJENKO	
Vježbe iz Geografskih grafičkih metoda	2 s.
Praktikum iz Voda	1 s.

TERENSKA NASTAVA U ŠKOL. GOD. 1973/74.

Za studente II godine:

24. — 28. V 1974. Terenska nastava grupe A — otok Krk. Cilj je terenske nastave bio da se upozna prirodna osnova otoka (reljefna raznolikost i s time u vezi klimatska specifičnost pojedinih njegovih djelova) te razvoj turističke izgradnje a povezano s time i do gospodarskog prosperiteta. Sudjeluje 18 studenata pod vodstvom: prof. dr T. Segote i mr P. Novosel.

16. — 21. V 1974. Praktikum iz VODA grupe B — Split i Korčula (Vela Luka — Blato). Zapadni dio otoka Korčule je najnapučeniji dio našeg arhipelaga, a i zbog ostalih prednosti pokazao se osobito pogodnim za demonstraciju i kompletiranje nastavnog procesa iz VODA. Sudjeluje 19 studenata pod vodstvom: prof. dr J. Riđanovića i režisera M. Počakala.

Za studente III godine:

19. — 21. IV 1974. Terenska nastava u područje Hrvatskog zagorja. Svrha ove terenske nastave je anketiranje u Mihovljanu, odnosno upoznavanje studenata s općom regionalnom problematikom kraja. Studenti će se posebno upoznati sa razvojem agrara. Sudjeluje 31 student pod vodstvom prof. dr I. Crkvenčića i režisera dr Z. Pepeonika.

10. — 20. III 1974. Terenski praktikum u Austriju (Beč). Cilj ove terenske nastave i praktikuma bio je anketiranje naših radnika u Beču. Sudjeluje 30 studenata pod vodstvom prof. dr I. Baučića i asistenta dr Zlatka Pepeonika.

Za studente IV godine:

22. — 28. V 1974. Terenska nastava u Lici i sjevernoj Dalmaciji, (Zagreb—Bihać—Križ—Zadar—Zadar i okolica—Obrovac—Novigrad—Smilčić—Zadar—Privlaka—Nin—Zadar—Ugljan—Ston—Biograd—Zadar—Lukoran—Ugljan—Zadar—Zagreb. Voditelj: prof. dr J. Roglić i asistent mr M. Sić. Učestvovalo 15 studenata.

DIPLOMIRALI U SKOL. GOD. 1973/74.

(s naslovima diplomske radnje)

1. X 1973. Radić Sofka: »Geografske osnove postanka i razvoja aluminijske industrije u sjevernoj Dalmaciji«;
4. X 1973. Plešić Dinka: »Otok Lošinj«; Starčević Branka: »Centralna naselja Moslavine«; Prečić Mirza: »Otok Cres«.
8. X 1973. Jakopović Mirna: »Razvoj i suvremena problematika naše obalne plovidbe«; Gojak Aleksandra: »Postojna«;
5. XII 1973. Židić Anđela: »Usporedba temperatura Zagreba—Griča i Hvara.«
4. I 1974. Josipović Jasna: »Prilog poznavanju transformacije naselja pod utjecajem tvornice Borovo«;
11. II 1973. Kudrić Anđa: »Sinjsko polje — problem agrarnog iskorištavanja«, Pažameta Vesna: »Energetski izvori u Africi«.
18. II 1973. Tolić Jozo: »Vanjska migracija radne snage iz Istočne Hrvatske«.
25. III 1974. Ivković-Božak Mirjana: »Split kao gravitacijski centar«.
16. IV 1974. Čačić Nikola: »Geografsko-biološki aspekti zagađenosti Jadranskog mora«.
22. IV 1974. Knapić Nevenka: »Kultura hmelja u Jugoslaviji«.
14. V 1974. Čavar Ivan: »Noviji hidrotehnički radovi i njihov utjecaj na režim Neretve«.
20. VI 1974. Novkinić Senada: »Funkcionalni odnosi grada i okolice Bosanski Novi«.
1. VII 1974. Lukač Dušanka: »Vinogradarstvo središnje Hrvatske«.

NASTAVA III STUPNJA — PRINCIPI I METODE REGIONALIZACIJA

Predavač	Kolegij	Broj sati godišnje	
		Predavanje	Vježbe
I GODINA			
Roglić J.	Reljef i reljefne cjeline u diferenciranju i valoriziranju	30	
Segota T.	Klimatski utjecaji na regionalno otkupljanje i diferenciranje	15	
Riđanović J.	Voda kao osnova regionalizacije	20	
Friđanović M.	Stanovništvo kao faktor regionalnog diferenciranja	30	
Crkvenčić I.	Socijalno-geografski elementi prostornog diferenciranja	30	
Baučić I.	Metode empirijskih istraživanja u socijalnoj geografiji	30	
Težak B. i Roglić J.	Metodika i tehnika znanstvenog rada	20	
II GODINA			
Zuljić S.	Promet i urbani sistem kao faktori razvitka	20	
Rogić V.	Geografski koncept i tipovi regionalne strukture	30	
Dijele svi nastavnici I i II godine	Seminar	100	
Dijele svi nastavnici I i II godine	Terenska nastava		10 dana

POSTDIPLOMSKI STUDIJ NA GEOGRAFSKOM ZAVODU

I godina

Školske godine 1973/74. na III stupanj nastave upisani su slijedeći kandidati:

1. Koncz Ladislav (Zagreb)	6. Pasha Hajdar (Priština)
2. Kuzle Miroslav (Daruvar)	7. Počakal Miljenko (Varaždin)
3. Maljoku Šerif (Uroševac)	8. Stare Antun (Zagreb)
4. Marku Nikolle (Peć)	9. Štimac Danijel (Zagreb)
5. Marku Zef (Klina)	10. Hajrulah Miftari (Priština)

II godina

1. Čaušević-Grbi Marija (Priština)	4. Xhemaj Ukë (Priština)
2. Deva Agim (Kos. Mitrovica)	5. Osmani Jusuf (Priština)
3. Dragojević Milorad (Banja Luka)	6. Zirovnik Marko (Ljubljana)

U školskoj godini 1973/74. magistrirali su:
(s temama magistarskih radova)

- Vidišići Bekteš (16. IV 1973.) »Geografski i društveno-gospodarski osnovi dinamike i strukture stanovništva Kosovske Mitrovice«;
- Statovci Drita (17. X 1973.) »Gnjilane — struktura i funkcije regionalnog centra«;
- Markotić Ante (7. XI 1973.) »Stanovništvo Zap. Hercegovine 1948—1971. — prilog poznavanju društveno geografskih utjecaja na njegovu dinamiku i strukturu«;
- Lulić Franka (12. XI 1973.) »Makarsko primorje kao regionalna cjelina«;
- Murati Jahi (17. VII 1974.) »Preševska kotlina, regionalne posebnosti i društveno-ekonomski preobražaj«.

**Nastava geografije
na Geografskom odjelu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu**

Zimski i ljetni semestar šk. god. 1974/75. god.

Red. prof. ROGLIĆ dr JOSIP

Uvod u geografsko poznavanje karata	2 s.
Sjeverozapadna Evropa	2 s.
Fizička geografija III (Reljef)	2 s.
Geografske grafičke metode	2 s.
Regionalna geografija IV (Vel. Britanija)	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Red. prof. CRKVENČIĆ dr IVAN

Agrarna geografija	2 s.
Ekonomska geografija	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Red. prof. ROGIĆ dr VELJKO

Historijska geografija Jugoslavije	1 s.
Regionalna geografija Jugoslavije I	2 s.
Regionalna geografija Jugoslavije II	2 s.
Principi regionalizacije	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Red. prof. FRIGANOVIĆ dr MLADEN	
Socijalna geografija I (Stanovništvo)	2 s.
Regionalna geografija III (II Azija)	3 s.
Vježbe iz Reg. geogr. III (II Azija)	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Izv. prof. RIĐANOVIĆ dr JOSIP	
Fizička geografija II (Vode)	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Izv. prof. ŠEGOTA dr TOMISLAV	
Fizička geografija I (Klima)	2 s.
Vježbe iz Fizičke geografije I (Klima)	1 s.
Regionalna geografija IV (Južna Evropa)	1 s.
Vježbe iz Reg. geogr. IV (JŽ Evropa)	1 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Izv. prof. BAUČIĆ dr IVO	
Geografski osnovi turizma	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Asistent ŠIĆ mr MIROSLAV	
Regionalna geografija IV (Srednja Evropa)	1 s.
Vježbe iz regionalne geografije IV (S. Evropa)	1 s.
Vježbe iz Jugoslavije II	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
docent PEPEONIK dr ZLATKO	
Regionalna geografija III (Bliski istok)	1 s.
Vježbe iz geogr. III (Bliski istok)	1 s.
Vježbe iz Jugoslavije I	1 s.
Seminar iz Jugoslavije I	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Docent VREŠK dr MILAN	
Socijalna geografija II (Naselja)	2 s.
Vježbe iz Socijalne geografije II (Naselja)	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Viši stručni suradnik NOVOSEL mr PETRICA	
Uvod u geografsko poznavanje karata, vježbe	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	
Asistent PAVLAKOVIĆ-KOČI VERA	
Osnove statistike	2 s.
Vježbe iz Osnova statistike	2 s.
Geografske grafičke metode	2 s.
Geografski seminar	2 s.
Terenska nastava	

Honorarni suradnik POČAKAL MILJENKO

Vježbe iz Geografskih grafičkih metoda 2 s.
Praktikum iz Voda 2 s.

Honorarni nastavnik ROCA ZORAN

Vježbe iz Socijalne geografije I (Stanovništvo) 2 s.
Vježbe iz Reg. geografije III (JI Azija) 1 s.

Honorarni nastavnik MIKACIĆ VESNA

Proseminar 2 s.

TERENSKA NASTAVA U SKOL. GOD. 1974/75.

Za studente II godine:

23. — 27. V 1975. Terenska nastava u porječje Bednje i Plitvica. Ovaj terenski izlazak organiziran je u okviru kolegija: Vode s ciljem da studenti na licu mjesta provjere svoj rad u Praktikum u orohidrografskim osnovama, mjerili su dužine i gustoću tekućica u porječju Bednje. Trasa puta: Koprivnica—Botovo—Legrad—Hlebine—Koprivnica—Varaždin—Mali Bukovec—Ludbreg—Varaždinske Toplice—Varaždin. HE Varaždin—Lepoglava—Bednja—Trakošćan—Krapina—Stubičke toplice—Zagreb. Voditelj: prof. dr. J. Riđanović, hon. asistent M. Počakal i D. Pavličević tehn. suradnik. Sudjelovalo 23 studenta.

26. — 30. V 1975. Terenska nastava i praktikum B grupe na otok Krk. Cilj je terenske nastave da se upozna prirodna osnova otoka (reljefna raznolikost i s time u vezi klimatska specifičnost pojedinih njegovih dijelova) s utjecajem na suvremenu socijalno-geografsku transformaciju. Voditelj: prof. dr. T. Šegota i mr P. Novosel. Sudjelovalo je 23 studenta.

Za studente III godine:

23. — 31. V 1975. Terenska nastava u Baranju, Podravinu i Mađarsku. Cilj je upoznavanje osnovne prirodne cjeline navedenih područja, prirodna obilježja i društveno-ekonomski proces. Trasa puta: Zagreb—Budimpešta—Vesprim—Blatno jezero—Baranja (Draž i Gajići—Belje—Zagreb. Voditelj: prof. dr. I. Crkvenčić, prof. dr. M. Friganović, dr Z. Pepeonik, doc. mr Andrija Bognar. Sudjelovao je 41 student.

Za studente IV godine:

24. — 31. V 1975. Terenska nastava u Srednju Dalmaciju. (sjeverozapadni dio dalmatinske Zagore, Buško blato, dolomitna zona Hvara, regionalna problematika prostora Makarskog primorja. Split—Kordun—Lika—Pounje). Voditelj: prof. J. dr Roglić, prof. dr V. Rogić i dr M. Sić. Sudjeluje 46 studenata.

DIPLOMIRALI U SKOL. GOD. 1974/75.

24. IX 1974. Balogh Neda: »Zagrebačka Dubrava«; Turžanski Viktorija: »Dnevne migracije radne snage u Slavonski Brod«; Mikić Jerko: »Deagrarizacija u Istočnohrvatskoj ravnici na primjeru Ivankova«.
30. IX 1974. Vlačić Dino: »Utjecaj turizma na razvoj Rapca«.
25. X 1974. Škofač Božidar: »Uloga i značenje Ukrajinske SSR-a u Sovjetskom Savezu«.
31. X 1974. Kolonić Marija: »Migracije stanovništva Međimurja nakon II svjetskog rata«.
11. XII 1974. Mamula Željko: »Prirodno-geografske osobine Jasenka«; Janeković Marica: »Geografska osnova i društveno valoriziranje Siska«; Kirin Marijana: »Kloštar—Ivanić i Križ«;
16. XII 1974. Ručević Andrija: »Suvremena vanjska migracija radne snage iz općine Vinokovci«.
30. I 1975. Medvedović Josip: »Šumsko gospodarenje općine Podravska Slatina«.
11. II 1975. Papeš Branka: »Krapina«; Jurčić Marijan: »Historijsko geografski razvoj Bjeļovara«.

19. II 1975. Vlašić Vinka: Stanovništvo općine Imotski; Perišić Palma: »Povezivanje Srednjeg primorja sa zaleđem«.
20. II 1975. Fabijanović Đuro: »Geografske osnove opskrbe vodom otoka Brača«; Pongrac Vladimir: »Prometno-geografsko značenje Zagrebačke zračne luke«.
24. II 1975. Arifi Namik: »Pološka kotlina«; Crnogorac Janja: »Razvoj zapošljavanja u inozemstvu i stranih vanjskih migracija iz općine Posušje«.
14. III 1975. Nejasmić Ivica: »Migracije stanovništva općine Makarska«.
2. IV 1975. Hreljac Gordana: Problemi u ostvarenju kanala Rajna—Majna—Dunav«.
17. IV 1975. Colić Josip: »Sibinj«.
23. VI 1975. Pejnović Dane: »Suvremeno društveno značenje Plitvičkih jezera«; Vinković Danijela: »Urbanizirana regija zaljeva San Francisko«.
27. VI 1975. Dolenc Zdravko: »Utjecaj klime na prirodnu vegetaciju, poljoprivrednu vegetaciju istoč Afrike«; Ištef Anđelka: »Vanjske migracije radne snage na području općine Bjelovar«; Nebesnjik Zdenka: »Šumsko gospodarenje na području općine Dvor«; Pintarić Ivica: »Historijsko-geografski razvoj Našica«; Mladineo Lenko: »Vodoopskrba otoka Visa«.
30. VI 1975. Zorić Mate: »Bekija — prilog geografskom poznavanju zapadne Hercegovine«.
7. VII 1975. Bernardić Katarina: »Katastarska općina Velike Kopanice«.

NASTAVA III STUPNJA — PRINCIPI I METODE REGIONALIZACIJE

Predavač:	Kolegij	Broj sati godišnje	
		Predavan*	Vježbe
I GODINA			
Roglić J.	Reljef i reljefne cjeline u diferenciranju i valoriziranju	30	
Segota T.	Klimatski utjecaji na regionalno okupljanje i diferenciranje	15	
Riđanović J.	Voda kao osnova regionalizacije	20	
Friđanović M.	Stanovništvo kao faktor regionalnog diferenciranja	30	
Crkvenčić I.	Socijalno-geografski elementi prostornog diferenciranja	30	
Baučić I. Roglić J.	Metode empirijskih istraživanja u socijalnoj geografiji	30	
Težak B. i	Metodika i tehnika znanstvenog rada	20	
II GODINA			
Zuljić S.	Promet i urbani sistem kao faktori razvitka	20	
Roglić V.	Geografski koncept i tipovi regionalne strukture	30	
Dijele svi nastavnici I i II godine	Seminar		100
Dijele svi nastavnici I i II godine	Terenska nastava		10 dana

POSTDIPLOMSKI STUDIJ NA GEOGRAFSKOM ZAVODU

I godina

Školske godine 1974/75. na III stupanj nastave upisani su sljedeći studenti:

1. Karanović-Hodža Radojka (Priština)	7. Matas Mate (Zagreb)
2. Marković Zdenko (Zagreb)	8. Seki Anto (Jajce)
3. Nakić Zlata (Zagreb)	9. Josipović Jasna (Zagreb)
5. Neziri Ilmihasan (Tetovo)	10. Bošnjak Lea (Zagreb)
5. Koljaj Prend (Peć)	11. Blijaku Rifat (Priština)
6. Imeri Rahim (Tetovo)	12. Marku Nikolle (Peć)

II godina

1. Kelemen Valerija (Zagreb)	6. Pasha Hajdar (Priština)
2. Koncz Ladislav (Zagreb)	7. Počakal Miljenko (Varaždin)
3. Kuzle Miroslav (Daruvur)	8. Stare Antun (Zagreb)
4. Marku Zef (Klina)	9. Štimac Danijel (Zagreb)
5. Miftari Hajrulah (Priština)	10. Zećiraj Rahman (Dečani)

U školskoj godini 1974/75. magistrirali su:
(s temama magistarskih radova)

1. Haskuka Esad (1. XI 1974.): »Regionalna struktura općine Prizren i njeno značenje u pokrajini Kosovo«;
2. Globarević Ilija (18. XI 1974.): »Socijalno-geografska problematika rubnih zona Zagreba na primjeru Dubrave«;
3. Obrenović Pero (21. I 1975.): »Školska mreža kao elemenat regionalnog diferenciranja općine Glina«;
4. Bognar Andrija (24. IV 1975.): »Osobine i regionalno značenje Banskog brda i Južne baranjske lesne zaravnii«;
5. Zikić Jovan (21. V 1975.): »Nodalno-funkcionalna struktura istočne Srbije«;
6. Jandrašić Radovan (3. VII 1975.): »Funkcionalna klasifikacija naselja sjeverozapadne Hrvatske na primjeru Varaždinske podravine i Međimurja«.

GEOGRAFSKO DRUŠTVO HRVATSKE
LA SOCIÉTÉ DE GÉOGRAPHIE DE CROATIE

SASTANCI GEOGRAFSKOG DRUŠTVA HRVATSKE
U ŠKOLSKOJ GODINI 1973/74. i 1974/75.

19. XI 1973. Prof. dr I. Crkvenčić: Neki pokazatelji društveno-ekonomskog razvoja Hrvatske
17. XII 1973. Prof. A. Cvitanović, Prof. M. Šašek: Nastavni program i udžbenici geografije u V razredu osnovne škole
18. II 1974. Prof. J. Riđanović: Hidrogeografska problematika u okviru I. H. D.
4. III 1974. Prof. dr M. Friganović: Svjetska godina stanovništva 1974.
11. III 1974. Prof. dr T. Poulsen (SAD): Problemi planiranja budućeg porasta američkog grada
18. III 1974. Ing. J. Kirigin: Hrvatska alpinistička ekspedicija »Grenland 1971«.
25. III 1974. Mr A. Bognar: Reljefna struktura istočnohrvatske ravnice
1. IV 1974. Opći zbor
Prof. dr M. Friganović: Protest na notu talijanske vlade o bivšoj zoni B.
8. IV 1974. Prof. dr E. Lichtenberg (Austrija): Usporedba evropskih i američkih urbanih sredina
15. IV 1974. Dr Z. Pepeonik: Geografski aspekti proučavanja stanova za odmor u prostoru Jugoslavije
22. IV 1974. Prof. dr J. Riđanović: Hidrogeografske značajke južne Hrvatske
6. V 1974. Z. Takač (novinar): Islandani protiv vulkana
4. XI 1974. Prof. dr M. Friganović: Neke osobitosti dobnog sastava stanovništva Hrvatske
25. XI 1974. Izvanredna skupština — Predlaganje i usvajanje novog statuta GDH
9. XII 1974. Prof. dr J. Roglić: Povodom 200 obljetnice Fortisovog putovanja po Dalmaciji
24. II 1975. Prof. A. Cvitanović: Geografsko nazivlje u VI razredu osnovne škole
17. III 1975. Prof. M. Šašek: Aktualizacija u nastavi geografije
7. IV 1975. Dr Z. Pepeonik: Prostorni raspored turističkih objekata i kapaciteta u SR Hrvatskoj
14. IV 1975. Mr Z. Roca: Impresije s puta po SAD-u
21. IV 1975. Mr N. Stražičić: Otok Mljet, neke geografske osobine i problemi
12. V 1975. Geografija u reformiranoj školi — Prošireni sastanak Upravnog odbora i Komisije za nastavu Geografskog društva Hrvatske

SIMPOZIJ

O UDŽBENICIMA I OSTALOJ GEOGRAFSKOJ LITERATURI U NASTAVI
SVIH STUPNJEVA ŠKOLA 25. — 27. IX 1974.

Komisija za nastavni rad Saveza geografskih institucija Jugoslavije povjerila je organizaciju Simpozija o udžbenicima i ostaloj geografskoj literaturi u nastavi svih stupnjeva škola u SFR Jugoslaviji Geografskom društvu Hrvatske. Simpozij je održan u Zagrebu 25., 26. i 27. rujna 1974. godine u prostorijama Geografskog zavoda. Brojni predavači u svojim referatima dali su pregled udžbenika i druge literature iz geografije na svim stupnjevima škola u Jugoslaviji. Na kraju savjetovanja doneseni su zaključci i preporuke a u izdanju Geografskog društva Hrvatske izašli su materijali sa Simpozija.

Program simpozija:

25. IX Pozdravna riječ predsjednika GDH i otvaranje Simpozija (dr. M. Friganović)
Opći pregled problematike o geografskim udžbenicima i ostaloj geografskoj literaturi — uvodne napomene (dr P. Kurtek)
Konceptija geografskog udžbenika za osnovnu školu (M. Šašek)

- Koncepcija geografskog udžbenika u gimnazijama (dr P. Kurtek)
- Koncepcija udžbenika geografije u srednjim stručnim i općim školama (D. Debot)
- Geografski udžbenik in geografska literatura namjenjena osnovnim in srednjim školama u SR Sloveniji (M. Košak)
- Priprema i izdavanje udžbenika iz geografije osnovnih i srednjih škola na Kosovu i osvrtna na koncept tretiranja geografske materije (mr A. Puška)
- Stanje geografskih udžbenika i druge geografske literature namjenjene osnovnim i srednjim školama u SR Hrvatskoj (mr M. Mrdenović)
- Koncepcija udžbenika geografije osnovnih škola s osvrtnom na najnoviji plan i program u SR Makedoniji (A. Apostolov)
- Izdavačka delatnost geografskih udžbenika i geografsko popularno-naučne literature za osnovne i srednje škole u SR Makedoniji (D. Stavreski)
- Funkcija i fizionomija udžbenika geografije za gimnazije (Lj. Milenkovski)
- Nastava geografije i udžbenici u SR Crnoj Gori (M. Jablan)
26. XI Geografska čitanka (N. Mastilo)
- K problematiki operativne didaktične literature v. geografski učni praktsi (dr M. Zgonik)
- Geografska namjenska biblioteka (A. Cvitanović)
- Neka pitanja idejne usmerenosti i naučne zasnovanosti udžbenika geografije za osnovne i srednje škole (V. Đuričković)
- Stručni terenski izlazak autobusom po Zagrebu
27. IX Metodika publicistika u zemljopisnim i drugim časopisima (mr M. Brazda)
- Metodika in metodski priročnici za pouk geografije (dr J. Medved)
- Primena udžbenika, priručnika i ostale geografske literature u nastavi geografije (dr M. Bajić)
- Stanje geografskih udžbenika na višim školama i fakultetima u SR Bosni i Hercegovini (dr M. Bjelovitić)
- Stanje geografskih udžbenika na višim i visokim školama i fakultetima u SR Hrvatskoj (dr J. Riđanović)
- Stanje geografskih udžbenika i skripata na višim, visokim školama i fakultetima u SR Makedoniji (E. Gjini)
- Univerzitetski udžbenici iz geografije u SR Srbiji (dr D. Dukić)
- Geografija u visokoškolskim institucijama u SAP Kosovu (dr M. Gaši)
- Geografski udžbenici na području SAP Vojvodine (M. Todor)

LJETNI SEMINAR GDH U SR SRBIJI

28. VI — 4. VII 1974.

Geografsko društvo Hrvatske i Republički zavodi za unapređivanje osnovnog i stručnog obrazovanja organizirali su ljetni terenski seminar koji je održan od 28. VI do 4. VII 1974. godine na području Beograda, Šumadije i dinarske Srbije. Seminar je izveden uz stručno vodstvo dr Mladena Friganovića redovnog profesora Geografskog zavoda i mr Momčila Mrdenovića savjetnika Republičkog zavoda za unapređivanje osnovnog obrazovanja te članova Srpskog geografskog društva dr Miroslava Vasovića i prof. Božidara Stanišića. Seminar je bio posvećen upoznavanju suvremene problematike tog kraja a na seminaru je učestvovalo oko 80 nastavnika iz cijele Hrvatske.

Trasa puta bila je slijedeća:

29. VI Razgledavanje Beograda, Novog Beograda, Zemuna, Zeleznika, Avale i Crocke uz stručno vodstvo domaćina dr M. Vasovića i prof. B. Stanišića

30. VI Odlazak iz Beograda Ibarskim putem preko Valjeva, Divčibare, Kosjerića, Sevojna i Titova Užica za Taru
1. VII Odlazak za Bajinu Baštu, razgledavanje HE Perućica i Višegrada. Po povratku na Taru posjećena je vikend zona i dječija kolonija i škola u prirodi
2. VII Odlazak sa Tare preko Bajine Bašte, Titovog Užica, Zlatibora, Kokin Broda, Nove Varoši do Zlatara.
3. VII Odlazak iz Zlatara preko Nove Varoši, Prijepolja, Sjenice, Duge Poljane, Novog Pazara, Raške i Kraljeva za Vrnjačku Banju
4. VII Odlazak iz Vrnjačke Banje preko Trstenika, Kruševca, Stalaća, Čuprije, Paraćina i Svetozareva. Zadržavanje u Kragujevcu, povratak u Beograd i završetak seminara.

ZIMSKI SEMINAR

17. — 19. I 1974.

Geografsko društvo Hrvatske i Republički zavodi za unapređivanje osnovnog i stručnog obrazovanja organizirali su seminar za stručno usavršavanje nastavnika s područja SR Hrvatske.

Seminar je održan u Zagrebu 17., 18. i 19. siječnja 1974. godine u prostorijama Prirodoslovno-matematičkog fakulteta.

Zadatak seminara bio je da nastavnike upozna s problemima zagađivanja čovjekove okoline, suvremenim geografskim problemima u svijetu te sa zadacima u ostvarivanju novog nastavnog plana i programa.

Program seminara:

17. I 1974.

- Geografski aspekt zagađivanja čovjekove okoline (dr J. Roglić)
- Regionalizacija i problemi zaštite čovjekove okoline (dr V. Rogić)
- Stanovništvo i zaštita okoline (dr M. Friganović)
- Zaštita ljudske okoline — nužna primjena u nastavi zemljopisa (M. Šašek)

18. I 1974.

- Političko-geografska i ekonomska utemeljenost čileanske i blisko-istočne krize (R. Pavić)
- Standardizacija nastavnih sadržaja u V, VI i VIII razredu osnovne škole (S. Debot)
- Koncept regije i primjena u nastavi (dr V. Rogić)
- Godišnja skupština Geografskog društva Hrvatske

19. I 1974.

- Regionalni koncept ostvarivanja nastavnih sadržaja u VI i VIII razredu osnovne škole (M. Šašek)
- Audo-vizuelna sredstva u nastavi zemljopisa (I. Živanović)

Primjena metode grafičkog prikazivanja statističkih podataka u nastavi zemljopisa (mr Momčilo Mrdenović)

ZIMSKI SEMINAR

20. — 22. I 1975.

Geografsko društvo Hrvatske i Republički zavodi za unapređivanje osnovnog i stručnog obrazovanja SR Hrvatske organizirali su seminar za stručno unapređivanje nastavnika geografije s područja SR Hrvatske. Seminar je održan u Zagrebu 20., 21. i 22. siječnja 1975. godine u prostorijama Prirodoslovno-matematičkog fakulteta.

Seminar je bio podjeljen na tri tematska dijela. U prvom ciklusu predavanja dat je pregled problematike razvijenih zemalja svijeta i zemalja u razvoju. Drugi ciklus bio je posvećen problematici razvijenih područja i područja u razvoju SR Hrvatske dok je treći dio seminara upoznao nastavnike osnovnih škola s ostvarivanjem novog nastavnog programa zemljopisa.

Program seminara:

20. I 1975.

Vremenski razvoj geografskog aspekta (dr J. Roglić)

Populacijsko-geografske osobine i problemi razvijenih zemalja i zemalja u razvoju (dr M. Friganović)

Društveno-gospodarska razvijenost i odraz u odnosima razvijenih zemalja i zemalja u razvoju (dr V. Stipetić)

21. I 1975.

Regionalno geografske karakteristike i problemi SR Hrvatske (dr V. Rogić)

Regionalni pregled na relativno razvijena i područja u razvoju SR Hrvatske (dr I. Crkvenčić)

Hidrogeografska problematika u okviru I. H. D. s osvrtom na poplave U SR Hrvatskoj (dr J. Riđanović)

22. I 1975.

Razvijena područja i područja u razvoju u svijetu i u nas u interpretaciji novog nastavnog programa (M. Sašek)

Ostvarivanje koncepcije novog nastavnog programa uz upotrebu udžbenika i ostalog didaktičkog materijala u V, VI i VIII razredu (A. Cvitanović)

Dosadašnja iskustva iz primjene novog nastavnog programa zemljopisa u V razredu (I. Buršić)

LJETNI SEMINAR GDH U SR MAKEDONIJI

1. — 8. VII 1975.

Geografsko društvo Hrvatske i Republički zavodi za unapređivanje osnovnog i stručnog obrazovanja organizirali su od 1. do 8. VII 1975. godine ljetni terenski seminar za stručno osavršavanje nastavnika geografije. Seminar je održan na prostoru SR Makedonije gdje su se učesnici upoznali sa suvremenim procesima razvoja skopske aglomeracije, zapadne Makedonije, Povardarja i istočne Makedonije. Seminar je izveden pod stručnim vodstvom profesora zagrebačkog sveučilišta dr Mladena Friganovića i dr Veljka Rogića i profesora skopskog sveučilišta dr Ilije Baševskog i dr Dušana Manakovika.

Program seminara:

1. VII Odlazak iz Zagreba preko Slavenskog Broda, Beograda i Niša. Kraće zadržavanje u Nišu dolazak u Skopje
2. VII Razgledavanje Skopja
3. VII Odlazak iz Skopja preko Tetova, Gostivara, Kičeva, Mavrova i Debra. Dolazak na Ohrid.
4. VII Upoznavanje sa suvremenim problemima aglomeracija Ohrida i Struge te obilazak i analiza kulturnih pejzaža ohridske prijezerske naplavne ravni
5. VII Odlazak iz Ohrida za Prespansko jezero. Nastavak puta preko Bitole i Prilepa za Kruševo
6. VII Odlazak iz Kruševa preko Prilepa, Stobija, Kavadarce, Demir Kapije i Gevgelije. Dolazak na Dorjan.
7. VII Odlazak sa Dorjana preko Strumice, Štipa, Kočana, Titovog Velesa, dolazak u Skopje
8. VII Odlazak iz Skopja preko Prištine, Kraljeva i Beograda. Dolazak u Zagreb.